

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXIX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 44

Одеса – 2023

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXIX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор,
Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор,
Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор,
Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент,
Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор.

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Друкується за рішенням Вченої ради Південноукраїнського
національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
від 25 травня 2023 року, протокол № 12.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2023.

(С) Букач В. М., упорядник, 2023.

визначені її проблеми. Євген Маланюк не зрадив своїм переконанням і тому викликає глибоку повагу.

-
1. Євген Маланюк – Біографія. *Українська література*: Електронна бібліотека. // <http://ukrclassic.com.ua/katalog/m/malanyuk-evgen/1226-evgen-malanyukbiografiya>
 2. Маланюк Є. Вибрані поезії 1923-1943. Львів, Краків: Українське видавництво, 1943. – 172 с.// <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24854/file.pdf>
 3. Маланюк Є. Ф. Поезії / Упоряд., вступ. ст. і прим. М. Я. Неврлого. Київ: Український письменник, 1992. 318 с.
 4. Маланюк Є. Ф. Степова Еллада. *Сайт української поезії*. <https://poety.com.ua/evgen-malanyuk-stepova-ellada/>
 5. Панченко В. «Я – кривавих шляхів апостол»: Євген Маланюк у ролі «українського Фройда». *Український тиждень*. 2012. 12 лютого. <http://tyzhden.ua/History/41914>
 6. Сучасність. Ч. 8 /Упоряд Б. Бойчук, В. Бургардт та ін. Мюнхен: Українське товариство закордонних студей, 1968. 132 с. https://shron2.chtyvo.org.ua/Suchasnist/1968_N08_92.pdf?

ТЕМА ІНТЕЛІГЕНЦІЇ У РОМАНІ І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО «НАД ЧОРНИМ МОРЕМ»

Мохно М.

Роман «Над чорним морем» Івана Семеновича Нечуй-Левицького побачив світ понад 130 років тому, але життя представників одеської інтелегенції, а саме вчителів та педагогів в чомусь є схожим із сьогоденням.

Наприкінці ХІХ століття, інтелегенція продовжувала своє формування як повноцінне суспільне явище на теренах України. Туди входили люди, які були творцями духовних та інтелектуальних цінностей українського народу. Саме в цей час на території всієї України, в кожному її куточку з'являлися такі творці. В романі І. С. Нечуя-Левицького нас зустрічає зображення боротьби чесних інтелігентів проти кар'єристів та пристосуванців не тільки в Одесі, а й по території всієї України. Тогочасна одеська інтелегенція хотіла

стати ближче до народу, до свого краю та його культури. Масово поширювалася українська мова, нею більше не цуралися розмовляти на вулицях міст, з кожним днем з'являлося бажання розвивати українську культуру. [3, с. 165 - 166] Дія роману охоплює весну й літо 1880 року, і ця точна прив'язаність її до часу дає можливість зіставляти події, змальовані в творі, з тим широким громадянським рухом, який характеризував суспільно-історичне життя в той рік. Хоч у романі й наявні епізоди, пов'язані з інтимно-особистими взаєминами головних персонажів, проте ця сюжетна лінія підпорядкована основній проблематиці твору – з'ясуванню ідейних прагнень та інтересів молодих інтелігентів: учителів, службовців, випускниць жіночої гімназії.

Одними з головних представників тодішньої інтелігенції є Саня Навроцька та Віктор Комашко, які до кінця залишалися вірні своєму обраному шляху. Учитель Комашко зазначає, що рівень свідомості в українців значно зростає, люди починають захоплюватися культурою свого народу, обирають якісну освіту замість невдячної важкої праці, за яку майже не платять. Також він помітив, що існують великі розбіжності в освіті молодих людей, що дуже добре доводять сестри Навроцькі: якщо Саня захоплюється світом літератури, може підтримати будь-яку розмову, що є результатом навчання в класичній гімназії та старанної і кропіткої самоосвіти дівчини, то Маня, яка є випускницею приватного пансіону, крім практично засвоєного курсу із французької мови, більше ні в чому не може показати себе. До речі, її обмеженість виявлялася навіть у розмовах про Шевченків «Кобзар», коли під час обговорення вона відразу зізналася, що через заборону матері вона не читала цю книгу, тому що вона написана «мужицькою мовою»: «В папи є Шевченків «Кобзар», але мама сказала мені, щоб я його не читала: каже, що він написаний мужицькою мовою».[2, с. 179] В розмові з Комашко Маня показує нерозуміння елементарних істин та понять, доказуючи, що найчастіше якість освіти залежить від навчального закладу. Порівнюючи сестер, можна сказати, що зараз також є багато людей,

які не знають та не хочуть знати елементарних речей, не мають бажання бути освіченими та цікавими особистостями і знаходять виправдання, щоб не займатися самоосвітою.

Щодо сутності образів у романі: оскільки передача внутрішнього стану персонажа, його думок та переживань є вторинною рисою, то існує припущення, що жіночі образи є нейтральними та дефемінізованими, тобто якщо жіночі репліки віддати чоловікові, то відмінностей ми майже не помітимо і навпаки. Проте є всеодно відмінна риса, яка допомагає краще зрозуміти погляди жінок в той час – відстоювання жіночих прав. Саня вважала, що заміжня жінка повинна мати ті ж самі права, що й чоловіки, Вона не розуміла, чому її воля має бути скована якимись стародавніми звичаями. Час йде, а питання щодо відстоювання жіночих прав все ще є актуальним. Хтось може бути згоден з чимось, хтось ні, але всі мають право на вираження своїх думок.

У Сані була подруга Надя Мурашкова, вони читали майже ті самі книжки, відстоювали права жінок та сходилися у принципах. Саня, викладаючи в жіночій єврейській школі, вважає, що робить добру справу, допомагає ставати освіченими тим, хто страждає від принижень та пригнічення. Складається враження, що Саня є ідеалом людяності та освіченості, але чи насправді воно так? Одного дня Надя та Саня сиділи в садку перед роботою і Надя запитала в Сані, як то вона справляється із такою важкою працею в єврейській школі. [2] Саня не довго думаючи, відповіла, що мусить видержувати і наголосила на тому, що іноді смердить так, що голова морочиться, але ж вона робить добру справу. Чесно кажучи, порівняно із сьогоднішнім, до сих пір багато людей роблять гарні справи лише для ілюзії своєї людяності, яку вони давно вже втратили. Гадаю, Саня не до кінця розуміє важливість щирої допомоги у будь-який час, що ще раз доводить, що час йде, а люди майже не змінюються.

Роман «Над Чорним морем» – це явище в українській літературі, реалістичний твір, де окрім національно-ідейних суперечок окреслюються

проблеми жіночої емансипації та реалізації. Персонажі твору постають інструментами втілення ідей, які були означені автором і розкриття яких є метою написання твору. Саме стійкість в ідейних переконаннях є маркером внутрішнього світу персонажів.

Отже, одеській інтелігенції в більшій мірі були притаманні такі риси, як творчість, освіченність, бажання змінювати життя на краще, здатність розмірковувати. Такий прошарок суспільства мав велике майбутнє у розвитку освіти, культури країни. [1, с. 23 - 25]

-
1. Касьянов Г. В. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ–ХХ століть: соціально-політичний портрет. – Київ: Либідь, 1993. – 176 с.
 2. Нечуй-Левицький І. С. Над Чорним морем. Харків: Фоліо, 2008. 220 с.
 3. Нечуй-Левицький І. С. Загальний огляд найновішої русько-української літератури. *Зібрання творів у 10-и томах*. Т.10. К.: Наукова думка, 1966. С. 160-168.

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ СЕРГІЯ ЖАДАНА НА СУЧАСНУ МОЛОДЬ

Іщенко. Е.

Сергій Вікторович Жадан неодмінно привертає багато уваги своєю творчістю. Більшість знають його через «Ворошиловград», «Депеш Мод» та «Інтернат». Інші можливо бачили його ім'я читаючи поезію у перекладі з іноземної мови. Деякі знають чоловіка, як активного громадського діяча, який симпатизував лівим/анархістським ідеям у 2004 році. А шанувальники української рок - музики, безсумнівно знають Сергія Жадана як фронтмена груп «Жадан і собаки» та «Лінія Маннергейма».

Перш за все, Сергій Жадан – письменник. Без згадки про нього не проходить жодної розмови про сучасну літературу. Його особистість і творчість отримують найбільшу медійну увагу серед літераторів в